

Република Србија

Високи савет судства

ВИСОКИ САВЕТ СУДСТВА

**ИЗВЕШТАЈ
О РАДУ СУДИЈА ЗА ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈЕВИМА НЕДОЗВОЉЕНОГ
УТИЦАЈА НА РАД СУДИЈА И СУДСТВА**

ЗА 2021. ГОДИНУ

**Београд,
Фебруар 2022.године**

Садржај

1. Уводне речи.....	2
2. Правни оквир.....	2
3. Сврха извештаја	3
4. Преглед случајева недозвољеног утицаја на рад судија и судства у којима је поступано	4
5. Уочене препреке за ефективно поступање у случајевима недозвољеног утицаја на рад судија и судства	4
6. Уместо закључка.....	5

1. Уводне речи

Високи савет судства је гарант независности судства која је предуслов за остварење права на правично суђење у складу са чланом 36 *Устава Републике Србије* и чланом 6 *Европске конвенције за заштиту људских права*. Када се брани независност појединачног судије, истовремено се брани и положај судства у целини и на крају крајева, владавина права и начела поделе власти у демократској држави. Сврха независности је да се сваком лицу гарантује основно право да судија о његовом случају одлучи искључиво на основу закона, чињеница и свог слободног судијског уверења. Зато судије морају имати пуну слободу да одлучују независно, без икаквих ограничења, утицаја, притисака или мешања, без обзира од кога потичу и с каквим год разлогом се чине.

Када неког судију оспоре или нападну у медијима у циљу вршења недозвољеног утицаја на његов рад, или то преко медија учине политички или други друштвени актери, с обзиром на потребу судије на уздржаност у циљу очувања достојанства функције коју обавља, неопходно је да Високи савет судства може ажурно и ефектно да одговори на такве изазове или нападе уместо судија.

У ту сврху Високи савет судства је на седници одржаној 15. априла 2021. године усвојио измене и допуне *Пословника о раду*, у делу којим се уређује начин рада и одлучивања Савета у случајевима недозвољеног утицаја на рад судија и судства (члан 27а до 27ђ *Пословника*). Усвојеним изменама створене су нормативне претпоставке не само да Савет благовремено реагује и пружи заштиту у случају недозвољеног утицаја на појединачног судију, већ да и континуирано прати ове појаве, о њима редовно обавештава јавност и предузима мере на њиховом сузбијању.

2. Правни оквир

Именама и допунама *Правилника о раду Високог савета судства* од 15. априла 2021. године регулише се именовање и рад судије надлежног да поступа у случају недозвољеног утицаја судија, судијама се омогућава подношење захтева за заштиту од свих врста недозвољеног утицаја, предвиђа се могућност да судија надлежан да поступа у случајевима недозвољеног утицаја и председник Савета покрену по службеној дужности поступак за заштиту од недозвољеног утицаја. *Пословником* је уређен начин поступања Савета и правни пут којим се остварује заштита. О постојању недозвољеног утицаја на рад судије или судства одлучује Савет на седници по спроведеном поступку прописаном чланом 27а до 27ђ *Пословника* од стране судије надлежног да поступа у случајевима недозвољеног утицаја.

На основу члана 27ђ Пословника, ако на седници утврди постојање недозвољеног утицаја на судију или судство, Савет може да изда саопштење за јавност, да сазове конференцију за медије, као и да се обрати:

- руководиоцу државног органа у које је запослени државни службеник који је извршио недозвољени утицај;
- надлежној адвокатској комори уколико је недозвољени утицај извршен од стране адвоката;
- Савету за штампу, медијском удружењу и главном и одговорном уреднику медија чији новинар је извршио недозвољени утицај;
- Привредној комори чији је члан извршио недозвољени утицај;
- као и руководиоцима других органа, организација, установа, институција и удружења.

Савет има овлашћења да препоручи мере за спречавање будућег недозвољеног утицаја.

3.Сврха извештаја

Члан 27а став 2 тачка 10 Пословника о раду Високог савета судства предвиђа да је надлежни судија подноси Савету годишњи извештај о недозвољеном утицају на судије и судство најкасније до 1. марта текуће године за претходну годину и увек када Савет то затражи. У оквиру годишњег извештаја о раду обавештава се јавност у случајевима недозвољеног утицаја на рад судије и судства. На овај начин створене су нормативне претпоставке за редовно извештавање јавности о размерама недозвољеног утицаја на судије и правосуђе у целини.

Објављивањем годишњег извештаја о недозвољеном утицају има за сврху да информише јавност о овим појавама које, угрожавањем самосталности, непристрасности и угледа појединачних судија и правосуђа, нарушавају основне постулате демократског друштва, владавину права и начела поделе власти. Упознавањем јавног мњења и подизањем свести о негативном утицају недозвољеног утицаја доприноси се постизању друштвеног и политичког консензуса о потреби јавне осуде и спречавању оваквог понашања.

Сврха извештавања је и да се друге две гране власти упознају са случајевима недозвољеног политичког утицаја како би се подстакле да усвоје ефективне мере за спречавање будућег таквог поступања. Стога је неопходно да и друге две гране власти предузму у јавности видљиве активности и мере да се овакви поступци осуде и спрече.

У обавештавању јавности о недозвољеном утицају неопходна је подршка свих медија који претендују да имају друштвено одговорну уређивачку политику у циљу унапређивања вредности демократског друштва како то прописује члан 2 Закона о јавном информисању и медијима.

4.Преглед случајева недозвољеног утицаја на рад судија и судства у којима је поступано

Високом савету судства до 31.12.2021. године обратило се пет судија са захтевом за заштиту од недозвољеног утицаја, а један поступак је покренут по службеној дужности.

У три поступка Савет је утврдио недозвољени утицај на рад судија у судским поступцима који су у току, у којима није донета пресуда.

Недозвољени утицај вршен је од стране представника локалне самоуправе преко друштвених портала, странака у поступку и њихових блиских сродника преко друштвених портала и медија са националном фреквенцијом.

Пошто је утврдио постојање недозвољеног утицаја, Савет је издао јавна саопштења, обратио се главном и одговорном уреднику медија са националном фреквенцијом и директорима портала преко којих је вршен недозвољен утицај.

У једном предмету предлог судије за заштиту од недозвољеног утицаја је одбијен, јер су све радње којима се врши повреда права личности судије и које имају елементе кривичног дела извршене по доношењу и објављивању пресуде.

У два предмета поступак је у току.

5. Уочене препреке за ефективно поступање у случајевима недозвољеног утицаја на рад судија и судства

У току поступања Савета по предметима поставило се питање дефиниције недозвољеног утицаја на рад судија и судства и до ког момента у току поступка се ове радње могу вршити.

Као полазна основа и путоказ послужила је дефиниција из *Експланаторног меморандума (коментара) уз Препоруку 19 (2000) Комитета министара Савета Европе*, којом се утврђује између осталог да је недозвољени утицај мешање у случајевима који нису прописани законом, а које потиче од било ког другог надлежног органа или лица, свеједно да ли извршног, законодавног, економског или физичких лица и појединаца.

Полазећи од ове Препоруке Савет је дошао до закључка да је недозвољени утицај свака радња противна закону којом се утиче на судију да донесе одлуку у предмету у коме поступа независно од спроведеног доказног поступка, утврђеног чињеничног стања и свог слободног судијског уверења. После доношења и објављивања одлуке, радње којима се судија дисквалификује у јавности и омаловажава не потпадају под недозвољени утицај, већ под повреду права личности, некада и са елементима кривичног дела.

Различити појавни облици недозвољеног утицаја, са различитим нивоима интезитета, испољавања, стварају озбиљне потешкоће у формулисању свеобухватне дефиниције недозвољеног утицаја тако да је тешко набројати све начине на који се може испољити недозвољени утицај на судију и судство. Утицај може бити **изричит и непосредан**, а може бити и **прикривени**, у форми „добронамерних савета“ или препорука.

6. Уместо закључка

У претходном периоду Савет је издавао саопштења у којима је осудио недозвољени утицај на рад судија и судства. Нажалост ова саопштења нису имала много утицаја јер Савет не расположе механизмима принуде који би спречили даљи недозвољени утицај, тако да се улога Савета своди само на указивање појавних облика и у којој мери се врши недозвољени утицај.

Савет очекује да ће се од стране друге две гране власти недозвољени утицај смањити јер је Народна скупштина Републике Србије усвојила *Кодекс понашања за народне посланике о границама дозвољеног коментарисања судских одлука и поступака* („Службени гласник РС“ бр. 71/17), док је Влада Републике Србије, на предлог Министарства правде усвојила *Кодекс понашања чланова Владе о границама дозвољености коментарисања судских одлука и поступака* („Службени гласник РС“ бр. 6/16).

Захваљујем се канцеларији Савета Европе у Београду, господину Бранку Николићу и господину Данку Рунићу на стручној и техничкој подршци у првој години мандата.

**Судија који поступа у предметима
недозвољеног утицаја на рад судија и судства
Зорана Делибашић**